

Αρείου Πάγου: 269/1996

Πηγή: Ποιν. Χρ. ΜΣΤ'/96, σελ. 1648

Περίληψη: Πότε υπάρχει δια παραλείψεως τέλεση ενός εγκλήματος αποτελέσματος. Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για ανθρωποκτονία από αμέλεια του αναιρεσειόντος εργολάβου, ο οποίος ανέθεσε σε ανειδίκευτο εργάτη την πραγματοποίηση εργασιών σε στέγη οικοδομής, παρ' ότι γνώριζε ότι αυτός δεν είχε την κατάλληλη εμπειρία και δεν έλαβε τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας, με αποτέλεσμα να χάσει αυτός την ισορροπία του, να πέσει στο έδαφος και να σκοτωθεί. Δεν συνιστά χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου η επιδίκαση στον πολιτικώς ενάγοντα, ποσού ίσου με το επιδικασθέν πρωτοδίκως, έστω κι αν του επιβλήθηκε μικρότερη ποινή από την πρωτόδικη.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. Κ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητής: κ. Γ. ΣΤΑΘΕΑΣ

Εισαγγελεύς: Σ. ΚΟΥΤΕΛΙΔΑΚΗΣ

Δικηγόροι: κ. Χ. Παπαδημητρίου, Ε. Κουφός

Επειδή κατά το άρθρο 15 του Ποινικού Κώδικος "όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης απαιτεί να έχει επέλθει το αποτέλεσμα, η μη αποτροπή του τιμωρείται, όπως και η πρόκληση του με ενέργεια, αν ο υπαίτιος της παράλειψης είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος". Η διάταξη προβλέπει το δια παραλείψεως τελούμενο έγκλημα, το οποίον θεωρείται υφιστάμενο, οσάκις αυτός που παρέλειψε να αποτρέψει την επέλευση του αποτελέσματος, ανήκοντος στην αντικειμενική υπόσταση ωρισμένου εγκλήματος τελέσεως, τιμωρείται όπως αυτός ο οποίος δι' ενεργείας παρήγαγε το αποτέλεσμα, δηλαδή ο δράστης του εγκλήματος τελέσεως. Υπόκειται ειδική μορφή εγκλήματος, δεδομένου ότι η αντικειμενική υπόσταση που τελείται όχι μόνο δι' ενεργείας, αλλά και δια παραλείψεως, ισουμένης νομικώς προς την δι' ενεργείας παραγωγή του αποτελέσματος. Όχι όμως οποιαδήποτε παράλειψη, με εγκληματικό

αποτελέσμα κατά την αντικειμενική υπόσταση, εντάσσεται στην έννοια του εγκλήματος του δια παραλείψεως τελουμένου, αλλά μόνον οσάκις ο φερόμενος, ως παραλείψας, είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση του αποτελέσματος. Η προϋπόθεση αυτή επιβάλλεται να ερευνάται, εάν συντρέχει στην δεδομένη περίπτωση, αφού η τυχόν ανυπαρξία της αναιρεί την έννοια του δια παραλείψεως τελουμένου εγκλήματος. Η υποχρέωση αυτή πηγάζει από τον νόμο, οσάκις ρητή διάταξη επιβάλλει ενέργεια συγκεκριμένη, ένα σύνολον νομικών καθηκόντων και υποχρεώσεων ή υπό ειδική σχέση ενεργείας, ως εκ της οποίας ο φερόμενος, ως υπαίτιος, είχε αναδεχθεί εκουσίως την αποτροπή κινδύνου μελλοντικής. Προϋποτίθεται ότι θα υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παραλείψεως και του εγκληματικού αποτελέσματος, ο οποίος θεωρείται υφιστάμενος, όταν στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι δεδομένη η αποχή εξ ωρισμένης ενεργείας, η οποία, αν επεχειρείτο, ήταν δυνατόν μετά πιθανότητας να παρακωλυθεί η εκτέλεση του εγκλήματος. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 19 Π. Δ/τος 778/19-26/8/1980 "Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν οικοδομικών εργασιών" δια της εργασίας επί στεγών, ήτοι κατασκευή επικαλύψεων, επισκευή, συντήρησις και αποξήλωσις: Ι. Δέον να λαμβάνονται τα κάτωθι κατά περίπτωσιν μέτρα ασφαλείας, ώστε να εξασφαλίζονται απολύτως οι εργαζόμενοι έναντι πτώσεως: α) Κατασκευή δαπέδων εργασίας, οσάκις χρησιμοποιείται η ίδια στέγη ως διάδρομος ή επιφάνεια εργασίας δια την εκτέλεσιν των ως άνω εργασιών αα) Τα δάπεδα εργασίας (διάδρομοι) κατασκευάζονται από έρποντα μαδέρια πάχους τουλάχιστον πέντε εκατοστών (0,05) του μέτρου και συνολικού πλάτους τουλάχιστον εξήκοντα εκατοστών (0,60) του μέτρου, επί των οποίων ηλούνται τεμάχια σανίδων πάχους δύο και ημίσεος εκατοστών (0,075) του μέτρου, πλάτους πέντε εκατοστών (0,05) του μέτρου και μήκους ίσου προς το πλάτος του δαπέδου εργασίας. ββ) Τα δάπεδα εργασίας να εδράζονται επί των τεγίδων ή των ζευκτών της στέγης μετά ή άνευ της παρεμβολής του υλικού επικαλύψεως και να εξασφαλίζονται δι' αγκυρώσεων έναντι ολισθήσεως.... β) κατασκευή ανεξαρτήτου ικριώματος ως προς την στέγη μετά δαπέδου εργασίας, εις το ύψος του σημείου απολήξεως της στέγης, παραλλήλως προς ταύτην και καθ' όλον το μήκος της, ήτοι εξωτερικώς του καλυπτομένου χώρου και παραλλήλως προς τον τοίχον ή δοκόν στηρίξεως των ζευκτών της στέγης...". Στην προκειμένη περίπτωση, από την προσβαλλόμενη απόφαση

προκύπτει, ότι το δικαστήριο δέχθηκε, ως προκύψαντα, από την επ' ακροατηρίου διαδικασία, τα εξής πραγματικά περιστατικά: Ο κατηγορούμενος είχε αναλάβει με δημοπρασία, ως εργολάβος, από τη Δ/ση του εργοστασίου "ΑΓΝΟ" την αποξήλωση παλαιάς επικάλυψης στέγης αποθήκης που είχε καταστραφεί. Η αποθήκη είχε σχήμα τετραπλεύρου, με περιμετρικές διαστάσεις (3,50 X 22,50 - 14,20 - 27,40) μέτρων. Εκαλύπτετο από σιδηρά στέγη που εστηρίζετο σε τοίχο ύψους (4,50) μέτρων και πλάτους γεισώματος (30-40) εκατοστών του μέτρου. Η σιδηρά στέγη επικαλύπτετο από φύλλα αμιαντοσιμέντου, τα οποία είχαν φθαρεί, λόγω παρόδου χρόνου. Δια την αντικατάσταση αυτή ο αναιρεσειών ανέθεσε την εργασία τον παθόντα, παρά το γεγονός ότι ε γνώριζε ότι ο παθών ήταν ανειδίκευτος και ουδέποτε είχε ασχοληθεί με το είδος αυτό των εργασιών. Ο παθών, με μια ξύλινη σκάλα, ανέβηκε στο γείσωμα της στέγης, παρόντος του κατηγορουμένου και αφού έκοψε τις βίδες, οι οποίες συγκρατούσαν αριθμό αμιαντολαμαρίνων, θέλησε με ένα σχοινί να κατεβάσει αμιαντολαμαρίνες στο έδαφος. Προς τον σκοπό αυτό εστηρίζετο στο γείσωμα της στέγης πλάτους (30-40) εκατοστών και χωρίς να στηρίζεται έδινε τις αμιαντολαμαρίνες σε δύο συνεργάτες του, που ευρίσκοντο κάτω από αυτόν και εστηρίζοντο στην σκαλωσιά των δύο (2) μέτρων, την οποίαν είχε δώσει ο κατηγορούμενος με συνέπεια κατά την εκτέλεση της εργασίας αυτής να χάσει την ισορροπία του, να καταπέσει στο δάπεδο και να υποστεί βαρεία κρανιοεγκεφαλική κάκωση, κρανιοεγκεφαλικό κάταγμα, εγκεφαλικό οίδημα. Περαιτέρω, το δικαστήριο δέχθηκε ότι ο κατηγορούμενος ανέθεσε την επικίνδυνη εργασία στον παθόντα χωρίς να ελέγξει, εάν είχε την ικανότητα να εκτελέσει την ως άνω εργασία και δεν του απέτρεψε να στηρίζεται επί του στερνού γεισώματος, επί του οποίου οι συνεχείς μετακινήσεις ήσαν επικίνδυνες. Επίσης ο κατηγορούμενος δεν κατεσκεύασε δάπεδο εργασίας επί της στέγης στο ύψος του γεισώματος ούτε εδημιούργησε ικρίωμα, το οποίο θα ετοποθετείτο στο ύψος του γεισώματος στέγης, ώστε να μην είναι δυνατή η προς τα έξω πτώση του εργαζομένου. Με όσα δέχθηκε το δικαστήριο διέλαβε πλήρη και σαφή αιτιολογία, αφού τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία δέχθηκε, συνιστούν το περιεχόμενο της αμελείας του υπό την μορφή του άρθρου 15 του Ποινικού Κώδικος, λαμβανομένου υπόψη ότι είχε νομική υποχρέωση, προκύπτουσα από τις σαφείς ως άνω διατάξεις του νόμου, αναφορικώς με το είδος και την μορφή

των οικοδομικών εργασιών και δη των γενομένων επί στεγών οικοδομών, τις οποίες έτσι δεν παραβίασε ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου. Εν όψει των εκτεθέντων πρέπει να απορριφθούν ο πρώτος λόγος της αιτήσεως αναιρέσεως και οι πρώτος και δεύτερος λόγοι του προσθέτου δικογράφου.

II. Επειδή κατά το άρθρο 407 ΚΠΔ "στην περίπτωση που ασκήθηκε ένδικο μέσο εναντίον καταδικαστικής αποφάσεως από εκείνον που καταδικάστηκε ή υπέρ αυτού, δεν μπορεί να γίνει χειρότερη η θέση του ούτε να ανακληθούν τα ευεργετήματα που δόθηκαν με την απόφαση που προσβάλλεται". Από την διάταξη αυτή προκύπτει, ότι επί ασκήσεως ενδίκου μέσου από τον καταδικασθέντα το δικάζον εφετείο δεν έχει εξουσία να καταστήσει χειρότερη την θέση του κατηγορουμένου, υπό την έννοια ότι δεν παρέχεται η δυνατότητα να επαυξήσει την επιβληθείσα ποινή ή να ανακαλέσει ευεργετήματα αναγνωρισθέντα από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 65 παρ.2 εδ. τελευταίο ΚΠΔ "το ποινικό δικαστήριο αποφασίζει ελεύθερα σε κάθε περίπτωση που εκδικάζει υπόθεση αποζημιώσεως. Ως αποζημίωση κατά την έννοια του ως άνω άρθρου νοείται όχι μόνον η υλική ζημία, αλλά και η χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης κατ' άρθρο 932 Αστικού Κώδικος, της οποίας το ύψος προσδιορίζει το δικαστήριο κατ' ελεύθερη κρίση, με βάση τα αναφερόμενα σαφή κριτήρια και σε σχέση με το πρόσωπο του φερομένου ως παθόντος, προβληθέντος εκ της αξιοποίνου πράξεως. Η επιδίκαση χρηματικής ικανοποιήσεως από το Εφετείο ποσού ίσου ύψους με το επιδικασθέν από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, έστω και αν επεβλήθη μικρότερη ποινή, δεν συνιστά χειροτέρευση της θέσεως του κατηγορουμένου και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως του κυρίου δικογράφου περί υπερβάσεως εξουσίας πρέπει να απορριφθεί, ως αβάσιμος.